

1594

Per mor de

(ALDC, IX, 2161. No s'hi veia *per mor de* la boira)

Els equivalents al concepte 'per raó de, com a conseqüència de' es basen sobretot en sintagmes travats (*per mor de*, *per causa de*, *per culpa de*) o en una preposició (*de*, *per*).

Per mor de (*per mor que* 3, com a conjunció) conté el nucli *amor*, procedent del llat. *AMŌREM*, potser a partir del matís inicial de 'favor, bona voluntat' que tenia en llat. medieval (*Glossarium*). La locució en cat. té precedents des del s. XIII i el nucli ha conservat la seva estructura formal primigènia en *per amor de* 157 (var. *per l'amor de* 16), però en general, per afèresi, s'ha reduït a *per mor de*, documentat en textos de la Renaixença, i que en mall. presenta la var. *per mos de* 70, 74, 79, 81 (*per demós de* 75, per aglutinació de la preposició) a causa de l'alternança [z]/[r] que en aquell dialecte presenta la -[z] seguida de consonant sonora (per ex., *ha[z d]e/ha[r d]e*). Recordem l'alternança del mall. popular *artrosi/astrosi* i que el ross. *aibre* s'explicaria a partir de **asbre* < *arbre*, en aquest cas, com en l'anterior, per dissimilació de bategants. En ross. l'expressió té sobretot un valor final ("vai nar a la farmàcia *per mor de* crompar aspirines" 6).

Entre les altres locucions més freqüents cal citar *a causa de* (var. *per causa de*, amb els calcs del fr. *a cosa de* 4, 6, *per cosa de* 13, pron. [k'qzə] < fr. *cause*), amb el nucli procedent del llat. *CAUSA*, per via culta; *per culpa de* (var. *a culpa de* 71), des del sentit de 'causalitat atribuïda a', del llat. *CULPA* 'falta comesa'. No són tan usuals *degut a* 12, 19, 21, 44, 52, 75, 92, 112, *per qüestió de* 103, *per falta de* 58, 135, *de tant de* 4.

També s'usen sinònims com les preposicions *de*, *per* (var. *p[ə]*, *p[a]*, *p[e]*), seguides del substantiu (*boira*, *broma*) o d'un sintagma nominatiu (*de la boira*, *per la boira*); menys freqüent és *amb* 14 (var. *ambe* 6, 7), *que* 120, *com* 156. La construcció amb *perquè* implica un complement verbal ("perquè hi havia boira").

Des d'un punt de vista geogràfic, les expressions estan força repartides, aleatòriament, sovint amb convivència; la més característica, *per mor de*, es troba en bal.

Són mots normatius *perquè*, *a causa de*, des del DG₁, 1932; *per causa de*, *per culpa de*, des del DIEC₁, 1995; *per mor de*, *degut a*, des del DIEC₂, 2007.

